

Vabariigi Valitsuse korralduse „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ eelnõu seletuskiri

Korraldusega kehtestatakse liikumisvabaduse piirangud avalikes kohtades ning avalike kogunemiste piirangud, mis on vajalikud, et ennetada koroonaviiruse SARS-CoV-2 uut puhangut.

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra. Eriolukorra lahendamiseks kehtestasid Vabariigi Valitsus ja eriolukorra juht eriolukorra meetmed, mille eesmärk oli tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 epideemilist levikut. Vabariigi Valitsuse kehtestatud eriolukord lõppes 16. mail 2020. a.

Eriolukorra lõppedes kehtestas Vabariigi Valitsus 16. mail 2020. a korralduse nr 172 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“. Kuna nimetatud korraldusega sätestatud piirangute osas kavandatakse muudatusi olulises mahus, on koostatud uus korraldus, milles kavandatakse senise korralduse kehtetuks tunnistamine.

Sissejuhatus

Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi *NETS*) § 28 lõike 6 alusel, arvestades sama paragrahvi lõike 5 punkte 2 ja 3 ning lõiget 8, sest endiselt on viiruse laialdase leviku risk väga suur ja selle vähendamiseks on proportsionaalne piirata isikute liikumisvabadust inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi, sh riigi toimepidevuse kaitseks, et tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 34 kohaselt on igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks. Korraldusega nähakse ette liikumisvabaduse piirangud nakkushaiguse leviku tõkestamiseks.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 47 kohaselt on kõigil õigus ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada. Seda õigust võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata riigi julgeoleku, avaliku korra, kõlbluse, liiklusohutuse ja koosolekust osavõtjate ohutuse tagamiseks ning nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Korraldusega nähakse ette piirangud avalikele kogunemistele, et tõkestada nakkushaiguse levikut.

Korralduse ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi, Kultuuriministeeriumi ja Riigikantselei ametnikud.

Korralduse sisu

Teadusnõukoja 14. augusti 2020. a hinnangu kohaselt on peaaegu kogu Euroopas ning maailmas nakatumine hakanud kasvama. Nakatumise määr on tõusnud ka Eestis. Nakatumise kasvuga ei ole kaasnenud praegu olulist suremuse tõusu ning haiguspuhangud on piirkondlikud.

Samas tuleb arvestada, et kõrge nakatumisega Euroopa Liidu riikide osakaal on viimastel nädalatel tõusnud ning riike, kus viimase 14 päeva lisandunud nakatunute osakaal 100 000 elaniku kohta on üle 16, on 14. augusti 2020. a seisuga kokku 24. Sellest nädal varem oli vastavate riikide arv 20 ning viimasest nädal varem ehk 31. juuli 2020 seisuga 15.

Nakatumise määr on tõusnud ka Eestis. Alates 16. juulist tõusutrendis olnud nakkuse levik on praeguseks stabiliseerunud, kuid mitte lõppenud. 18. augusti 2020. a seisuga on Eestis kokku analüüsitud 136 133 testi, millest 2 200 (1,6%) on olnud positiivsed. Viimase ööpäevaga on lisandunud 1 278 testi tulemust, millest 8 (0,63%) on olnud positiivsed. Kokku on Eestis COVID-19 haigust põhjustavasse koroonaviirusesse SARS-CoV-2 surnud 63 inimest. Viimase 14 päeva nakatumise osakaal 100 000 elaniku kohta on 8,29.

Kuna viiruse efektiivse ravi ja vaktsiini kasutusse jõudmise aeg ei ole teada, on jätkuvalt kohane rakendada üldisi piiranguid viiruse leviku tõkestamiseks. Nii Terviseameti kui ka Vabariigi Valitsust nõustavate teadlaste hinnangul tuleb kehtivatest piirangutest loobuda järk-järgult, rakendades asjakohaseid usaldusmeetmeid, samal ajal jälgides piirangute leevendamise mõju viiruse levikule, mis ilmneb orienteeruvalt 14 päeva jooksul. Korraga kõikidest piirangutest ilma usaldusmeetmeteta loobumine toob ekspertide ja teadlaste hinnangul tõenäoliselt kaasa viiruse senisest ulatuslikuma leviku.

Kehtestatavate piirangute eesmärk on maandada haiguse leviku riske. Piirangute kehtestamise lähtekohaks on Terviseameti hinnang, mille kohaselt on koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 haigus nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt lähikokkupuutel nakkusohtliku inimesega, kellel on iseloomulikud sümptomid. See tähendab, et viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles või saastunud pindade ning käte kaudu. Viirus levib tõhusamalt siseruumides ning ohustab eelkõige riskirühmi (sh vanemaelisi).

Korralduse punktidega 1 kuni 3 täpsustatakse seni Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korraldusega nr 172 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ (edaspidi *korraldus nr 172*) kehtestatud olnud liikumisvabaduse piirangu regulatsiooni, mis kohaldub isiku suhtes, kes on ületanud riigipiiri. Seega, kui isikule kehtestatakse NETS § 27 lõike 5 alusel karantiin, siis temale käesolevas korralduses toodut ei kohaldata. Nimetatud isiku suhtes kohaldatakse Vabariigi Valitsuse 16.07.2020 a. korraldust nr 257 „Karantiini kehtestamine koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele, nende isikutega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele või haiguse diagnoosiga isikuga muul viisil lähikontaktis olnud isikutele“.

Korraldusega nähakse ette sarnaselt senise regulatsiooniga, et liikumisvabaduse piirang kohaldatakse 14 kalendripäevaks, mis tähendab isiku elukohast või püsivast viibimiskohast lahkumise keeldu. Eri teadusuuringud toovad esile, et COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 inkubatsiooniperioodi mediaan on umbes 5 päeva. Enamikul inimestest (umbes 97%) avalduvad haigustunnused 11,5 päeva jooksul. Eri riigid on rakendanud valdavalt kuni 14-päevase isolatsioonikohustuse. Selguse huvides esitatakse loetelu, mis juhtudel isik võib tingimuslikult oma elukohast või viibimiskohast lahkuda, eraldi punktina. Isik peab elu- või viibimiskohast lahkudes järgima Vabariigi Valitsuse või Terviseameti kehtestatud meetmeid võimaliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks ning võtma kasutusele kõik meetmed, et viiruse levikut tõkestada. Isikul on nimetatud tingimuste täitmisel lubatud elukohast või viibimiskohast lahkuda tervishoiuteenuse saamiseks (nt vältimatu

hambaarsti külastus), tervishoiutöötaja või politseiametniku korraldusel, isiku elu või tervist ohustava hädajuhtumi korral. Samuti kui isik hangib elukoha või viibimiskoha läheduses igapäevaseks toimetulekuks hädavajalikku põhjusel, et muul viisil ei ole see võimalik, ning viibib õues, kui ta väldib täielikult kontakti teiste inimestega. Korralduse muudatustega ühtlustatakse eneseisolatsiooni ja liikumisvabaduse piirangu reeglid selliselt, et need oleksid võimalikult ühtsed nii haigega koos elavatele puuduvate sümptomitega isikutele, riskiriikidest tulijatele kui ka muul juhul lähikontaktisena tuvastatud isikutele, välja arvatud piirangud, mis kehtivad töötamisele. Näiteks on seni olnud lubatud lähikontaktis viibida õues, kuid kõrge nakkustasemega riigist saabunud isikul mitte.

Uue regulatsiooni kohaselt tohib õue siiski minna juhul, kui viibitaval territooriumil (metsas, rannas) ei ole eeldatavalt teisi inimesi (nt eelistatakse väljas viibimist varahommikul või hilistel öötundidel, liigutakse kohtades, kus ei ole eeldatavasti teisi inimesi, ning välditakse kohti, nagu näiteks avalikud ja ühiskasutatavad matkarajad jne) ja sinna territooriumile on võimalik minna ühistransporti kasutamata või isikliku transpordiga. Kindlasti on vajalik hoolikalt jälgida, et kui välitingimustes on teisi inimesi, siis hoitakse üksteisele lähenemast ja kasutatakse kõiki muid meetmeid nakkushaiguse leviku vältimiseks. Samuti võib erandkorras hädavajaliku hankimiseks (ravimid, esmatarbekaubad) minna ka poodi, kui seda ei saa kuidagi teisiti korraldada. Selleks tuleb valida sobivaim kauplus ja kellaaeg (eelkõige lähim asukoht ja kaupluse külastusaeg, mil inimesi on seal kõige vähem). Kaupluse külastamise ajal tuleb hoida teiste inimestega distantsi, desinfitseerida käsi ning samuti võtta kasutusele kõikvõimalikud muud meetmed nakkushaiguse leviku vältimiseks.

Uue ja täpsustatud alusena on korralduses välja toodud isiku õigus elukohast või viibimiskohast lahkumiseks, kui tegemist on töötajaga, kes tööandja otsusel täidab edasilükkamatuid töökohustusi. Nimetatud säte jõustub 1. septembril 2020. a. Õigus lahkuda elu- või viibimiskohast laieneb isikutele, kes täidavad tööandja otsusel ülesandeid, mis on vältimatult vajalikud, mis tähendab, et tööandja peab igal üksikul juhul kaaluma, kas nt riskiriigist saabunud isik peab kindlasti tööülesandeid täitma, selleks füüsiliselt töökohal olema või on võimalik töö selliselt ümber korraldada, et isik saab olla 14 kalendripäeva kodutööl. Tööandja peab hindama isiku tööle lubamisel võimalikku kollektiivi haigestumise riski ja võtma kasutusele kõik meetmed, et seda vältida. Töötamise lubamisel tuleb nii tööandjal kui töötajal võtta kasutusele kõik meetmed, et ennetada võimalikku viiruse levikut, muuhulgas näiteks viia miinimumini kontakt teiste isikutega või kasutada isikukaitsevahendeid. Tööandjal tuleb silmas pidada, et ka nimetatud juhtudel laienevad tööandjale töötervishoiu ja tööohutuse seadusest tulenevad tööandja õigused ja kohustused, muu hulgas viimases sätestatud kohustus tagada tööohutus ning tervisekontrolli tegemine. Korralduse mõttes hõlmab töökohustuste täitmine ka sportlasi, kes osalevad võistlustel ja treeningutel, kui nad teevad seda professionaalsel või pool-professionaalsel tasemel. Tööandjaks tuleb sportlaste puhul lugeda erialaliitu, klubi, treeneri kinnitust jne, mis tõendab, et isik peab kindlasti osalema nimetatud treeningul või võistlusel või viimastega vahetult seotud tegevustes. Sõltumata töötamise liigist või vormist, on tööülesannete täitmise eelduseks töötaja poolt vähemalt ühe COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testi tegemine ning selle testi negatiivne tulemus. Tööle tohib isik minna siis, kui ta järgib kõiki Vabariigi Valitsuse kehtestatud nõudeid viiruse leviku ennetamiseks ning võtab kasutusele kõik meetmed võimaliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Muudatuse kohaselt tuleb isikul kinnitada eelnimetatud nõuete täitmist (liikumispiirangu täitmise kinnitusleht).

Korraldusega lisatakse täiendav võimalus kahe testi läbimisel olla vähem kui 14 kalendripäeva eneseisolatsioonis. Selle tingimuseks on, et isik teeb viivitamatult Eestisse saabumise järgselt COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testi, mille tulemus peab olema

negatiivne. Viivitamatult Eestisse saabumise järgselt ei tähenda, et isik peab testimise läbima testimisega samal päeval, kui see ei ole võimalik (nt ei ole vabu testimise aegu, saabutakse riiki kellaajal, mil testi ei ole võimalik enam teha jne), vaid võib minna testimisele ka nt järgmisel päeval, kuid sellisel juhul peab isik arvestama, et talle laieneb eneseisolatsiooni kohustus ja ta peab viibima oma elu- või viibimiskohas (korralduse punktis 1 toodud juhud). Alles pärast negatiivse testi tulemust võib isik väljas käia üksnes erandlikel juhtudel (korralduse punktis 3 toodud juhud). Kordustest tuleb teha mitte varem kui eelmise testi tulemuste teadasaamisele järgneval seitsmendal päeval ning ka kordustesti tulemus peab olema negatiivne. Samuti on võimalik, et arst otsustab, et isik ei ole nakkusohtlik. Nakkusohutuse otsustab arst, kuna viiruse test võib peale haiguse läbipõdemist olla positiivne ka olukorras, kus isik nakkusohtlik ei ole. Oluline on välja tuua, et selle hinnangu peab andma Eesti arst ning pärast isiku riiki saabumist.

Kokkuvõtlikult on muudatusega esitatud kolm erinevat tingimust liikumisvabaduse piirangu kohaldamiseks.

1) Üldine 14. kalendripäevane eneseisolatsiooniperiood isikule, kes on ületanud riigipiiri Eestisse sisenemise eesmärgil ja saabunud kõrge nakkustasemega riigist

2) Kui isik teeb viivitamatult pärast Eestisse sisenemist COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testi, selle testi tulemus on negatiivne ning kordustesti mitte varem kui seitsmendal päeval pärast esimese testi tulemuse teadasaamist ning kordustesti tulemus on negatiivne või kui isik on tunnistatud Eestis nakkusohutuks arsti poolt, lõpeb tema eneseisolatsiooni kohustus pärast kordustesti negatiivse tulemuse teadasaamist või nakkusohutuks tunnistamist.

3) Alates 1. septembrist on võimalus isikutel täita edasilükkamatuid ja vältimatult vajalikke töökohustusi tööandja otsusel tingimusel, et isik on riiki sisenemise järgselt teinud vähemalt ühe COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testi, mille tulemus on negatiivne.

Korralduse punktiga 4 sätestatakse erandid Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korraldusele nr 169 „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks” nimetatud isikutele, kellele ei kehti liikumisvabaduse piirangud. Korraldusega kehtestatakse erinevalt varasemast liikumisvabaduse piirang välismaalastele, kellel ei esine haigusnähte ja kelle Eestisse saabumine on seotud Eestis tegutseva ettevõtte seadme hooldamise või remondi-, garantii- või info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaalase tööga, kui see on vajalik ettevõtte tegevuse tagamiseks. Seni olid nimetatud isikud Eestisse saabumise järgselt liikumisvabaduse piirangutest vabad, kuid alates 1. septembrist saavad nad töökohustusi täita vaid siis, kui need on edasilükkamatud ja vältimatud, mida peab tõendama tööandja ning tingimusel, et tehakse vähemalt üks COVID-19 test riiki sisenemise järgselt. Nimetatud muudatus on tehtud, kuna praegu ei ole eelkõige Euroopa Liidu sisepiiridel piirikontrolli, tagatud on piisav liikumisvabadus töötajatele ning on võimalik planeerida niisuguseid töid pikemalt ette.

Korraldusega jäävad kehtima liikumisvabaduse piirangud ja nõuded isikutele, kes saabuvad kolmandast riigist töötamise või Eestis registreeritud õppeasutuses õppimise eesmärgil. Eestisse tööle või õppima saabunud isikul tuleb läbida COVID-19 testimine viivitamata Eestisse saabumise järel ning kordustestimine mitte varem kui Eestis viibimise 14. päeval. Samuti tuleb kutsujal koos isikuga korraldada isiku majutus ja muu vajalik 14 päeva jooksul, mil isikule rakendub liikumispiirang ning isik ei või asuda töötama ega õppima. Isik võib töötama või õppima asuda, kui tema kordustest, mis tehakse mitte varem kui isiku Eestis viibimise 14. päeval, on negatiivne. Kutsujale laienevad lisaks eelnimetatule välismaalaste seaduses sätestatud kutsuja kohustused ning töötervishoiu ja tööohutuse seadusest tulenevad tööandja õigused ja kohustused, muu hulgas viimases sätestatud kohustus tagada tööohutus ning tervisekontrolli tegemine.

Info riikide kohta, millest saabunud isikutele rakendatakse liikumispiirangut, ja riikide kohta, mille kodanikel ja elanikel tuleb läbida eneseisolatsioon ning testimine Eestisse töötamise ja õppimise eesmärgil saabumisel, avaldatakse Välisministeeriumi veebilehel.

Lisaks täiendatakse korraldust õigusselguse huvides täpsustusega, et liikumisvabaduse piirangut ei kohaldata ka haiguse tunnusteta Eesti diplomaatiliste esinduste või konsulaarasutuste töötajatele ja nende perekonnaliikmetele, rahvusvahelise sõjalise koostöö raames riiki saabuvatele isikutele ning Eesti diplomaatilise passi omanikele. Sarnane piirangute alt vabastus on ette nähtud ka välisriigi diplomaatilisele esindusele.

Korralduse punktiga 5 kehtestatakse kuni 31. augustini 2020. a regulatsioon Eestit esindavale või Eestis treenivale sportlasele või sportlase meeskonnaliikmele, kes on kantud Eesti Olümpiakomitee nimekirja, samuti isikule, kes osaleb spordivõistlusel või -üritusel sportlasena, sportlase meeskonnaliikmena või on otseselt spordivõistluse või -ürituse korraldamisega seotud vastavalt alaliidu nimekirjale, mille kohaselt ei kehti eelnimetatud isikutele liikumisvabaduse piirangud, mis on ette nähtud korralduse punktides 1 ja 2. Selleks, et Eesti sportlastel oleks võimalik osaleda ka mujal riikides toimuvatel võistlustel, mille nakkuskordaja on suurem kui 16 nakatunut 100 000 elaniku kohta, ning et sealt naastes oleks samuti võimalik leevendatud liikumispiirangutega (nn spordiklubisisene või meeskonnasisene isolatsioon) professionaalsel tasemel oma tegevusalaga edasi tegeleda, on selline erand põhjendatud. Terviseamet kehtestab isikute suhtes rahvatervise huvides vajalikud alternatiivsed liikumisvabaduse piirangud. Alates

1. septembrist kohaldatakse nimetatud isikute osas korralduse punkti 3 alapunktis 3 toodud edasilükkamatute töökohustuste täitmise regulatsiooni.

Korralduse punktis 6 nähakse ette, et liikumisvabaduse piirangut ei kohaldata haiguse tunnusteta isikutele, kes osalevad avalikul üritusel, spordiüritusel või spordivõistlusel, mille toimumise osas on ülekaalukas avalik või riiklik huvi ja mida korraldatakse avaliku üritusena, spordivõistluse või -üritusena: rahvusvahelisele spordivõistlusele välisriikidest saabuvad sportlased, sportlase meeskonnaliikmed või otseselt rahvusvahelise spordivõistluse korraldamisega isikud, kes võivad olla nii välismaalased kui ka isikud, kellel on Eesti kodakondsus, Eesti elamisluba või elamisõigus või kelle alaline elukoht rahvastikuregistri järgi on Eestis. Praegu kehtivad nende kohta pärast riiki sisenemist üldreeglid (nt riskiriikidest tulles 14-päevane eneseisolatsioon), samas on Eestis lähiajal planeeritud korraldada mitmeid rahvusvahelisi spordivõistlusi, kus osalevad paljud sportlased, nende meeskonnad ja taustajõud ka välismaalt ja kõrge nakkustasemega riikidest, nt Rally Estonia, Ironman ja jalgpalli UEFA karikasarja võistlused. Eestisse saabumise tingimuste järgimine vastavalt Eesti Välisministeeriumi kodulehel olevale infole, mille kohaselt peavad nn riskiriikidest saabujad läbima saabudes 14-päevase eneseisolatsiooni, on sportlastele ja nende taustajõududele raskesti täidetav. Kuivõrd tegemist on tippportlastega, ei ole tiheda võistlus- ja/või treeninggraafiku tõttu võimalik neil sihtriigis 14-päevast liikumisvabaduse piirangu nõuet täita. Samuti võib igal nädalal uuenev n-ö punaste riikide nimekiri tuua ootamatult vajaduse reisi muutmiseks või võistlusest loobumiseks, sest ei ole aega enam 14 päeva isolatsiooni nõuet täita. Olulisel määral toetab rahvusvahelisi võistlusi ka riik ning osal neist on toetuse saamise eelduseks majanduslik mõju (riigi maksutulu), mis on laekunud välisriikide osalejate või külaliste poolt Eestis tehtud kulutustelt.

Korralduse punktis 7 nähakse ette Vabariigi Valitsusele võimalus, mille kohaselt on võimalik viimase otsusel korraldada korraldusega kehtestatud piirangutest (toodud korralduse punktides 15 ja 19) erinevate osalejate arvu ning muude tingimustega üritusi, sh spordivõistlusi ja avalikke üritusi, kui nende toimumiseks on ülekaalukas avalik või riiklik huvi ja see on tõendatud valdkonna eest vastutava ministri ettepanekuga Vabariigi Valitsusele ja on viimase heakskiit.

Muudatusega sätestatakse selliste suurürituste toimumiseks tingimus ja kohustus spordivõistluse korraldajale esitada Terviseametile piisavalt varakult enne ürituse toimumist COVID-19 leviku tõkestamiseks koostatud riskide maandamise plaan. Võimaldamaks Terviseametile piisav ja mõistlik aeg riskide hindamise ja maandamise plaaniga tutvumiseks ning arvamuse andmiseks, on soovitatav see Terviseametile esitada vähemalt 30 päeva enne ürituse planeeritavat toimumist. Lisaks on ürituse toimumise eelduseks kohaliku omavalitsuse üksuse, kus üritus toimub, seisukoht ürituse toimumise kohta, mis võtab arvesse kõiki avaliku ürituse korraldamise tingimusi, muu hulgas nakkuse võimaliku leviku takistamiseks vajalikke meetmeid Kohaliku omavalitsuse üksuse, kelle haldusterritooriumil vastav üritus toimub, kaasamine on vajalik tulenevalt NETS § 18 lõikest 6, mille kohaselt Terviseamet teeb koostööd kohaliku omavalitsuste üksustega nakkushaiguste ennetamiseks, seireks, leviku tõkestamiseks ja tõrjeks.

Täpsema riskide maandamise plaanis nõutava informatsiooni määrab Terviseamet iga ürituse eripärasid, muu hulgas toimumise aega ja kohta silmas pidades. Tavatingimustel korraldatavatele avalikele üritustele ning spordivõistlustele kehtivad nõuded näevad ette osalejate arvuks sisetingimustes kuni 1500 ning välitingimustes kuni 2000 inimest. Vabariigi

Valitsuse erisusega toimuvate ürituste näol on tegemist üritustega, mille erinevus tavapärasest puudutab eelkõige osalejate arvukust ning võimalikku Eestisse välisriikidest saabumist. Seetõttu tuleb riskide maandamise plaanis ette näha meetmed, kuidas nimetatud riske maandatakse eri meetmetega nii enne tegevuse toimumist, selle ajal ning selle järel. Tavatingimustel rakendatav regulatsioon, mille kohaselt on välitingimustes maksimaalne inimeste arv 2000, hõlmab nii osalejaid (võistlejaid) kui ka pealtvaatajaid kokku ühes toimumiskohas. Nimetatud tingimused on sätestatud eesmärgiga, et korraga ei koguneks ühte kohta ja ei puutuks omavahel kokku rohkem kui 2000 inimest, mis tähendab, et ühel üritusel või spordivõistlusel võivad olla erinevates kohtades mitu 2000-inimeselist rühma, kes ei tohi üksteisega kokku puutuda. Selleks, et piirata viiruse levikut, on tähtis korraldaja poolt tagada võimalikult suurel määral eri isikute ning rühmade kokkupuute vältimine ka enne ja pärast üritusi.

Korralduse punkti 8 järgi nähakse Terviseametile ette käesoleva korralduse muudatustega õigus kehtestada vajalikud liikumisvabaduse piirangud Vabariigi Valitsuse korralduse vastavates punktides ettenähtud tingimustel. Muudatusega nähakse ette, et suuremahuliste, sealhulgas rahvusvahelise tasemega ürituste ja spordivõistluste korraldamiseks kehtestab liikumisvabaduse piirangud Terviseamet. Terviseametil on õigus määrata tegevuse toimumiseks vajalikud tingimused, arvestades epidemioloogilist olukorda tulenevalt NETS §-st 28 (§ 28 lg 5 p 3 ja § 28 lg 7). Siia kuuluvad näiteks täpsemad nõuded testimisele, isolatsiooninõuded ja muud usaldusmeetmed.

Korralduse punkti 9 kohaselt peab jätkuvalt olema müügisaalides, sealhulgas teenuse osutaja või toitlustusettevõtte teenindussaalides (edaspidi *müügisaal*) ning kaubanduskeskuste üldkasutatavates ruumides tagatud inimeste hajutamine. Müügisaali valdaja peab tagama müügisaali sisse- ja väljapääsu juures desinfitseerimisvahendite olemasolu ning tagama käesolevate muudatustega lisaks ka desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste kohaselt.

Käesoleva korralduse muudatustega ühtlustatakse läbivalt desinfitseerimist puudutavad nõuded. Desinfitseerimisvahendite ja -nõuete täitmise osas tuleb lähtuda Terviseameti juhistest, muu hulgas desinfitseerimisvahenditele esitatavate nõuete osas. Järelevalve käigus on tuvastatud desinfitseerimisvahendeid, mis ei vasta nõuetele. Desinfitseeriva või antiseptilise toimega toode on biotsiid,¹ mis kaitseb inimese tervist viiruste ja teiste mikroorganismide eest, vähendades kahjulike mikroorganismide hulka nii, et need ei ohusta inimest. Desinfitseerimisvahendeid reguleerivad biotsiidiseadus (BS) ja biotsiidimäärus ((EL) nr 528/2012). Eestis on lubatud desinfitseerimisvahendeid kättesaadavaks teha ja kasutada, kui see on saanud asjakohase loa või registreerimistunnistuse biotsiidiseaduse või biotsiidimääruse kohaselt (BS § 8 lg 3), mida väljastab Terviseamet (BS § 6). Registreerimata ja kontrollimata desinfitseerimisvahenditel ei pruugi olla tegelikke desinfitseerivaid omadusi ning seetõttu ei pruugi need kasutajat kaitsta. Desinfitseerimisvahendid peavad olema märgistatud, pakendatud ja klassifitseeritud kemikaaliseaduse ning selle alusel kehtestatud õigusaktide või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1272/2008 ning biotsiidiseaduse nõuete kohaselt. Desinfitseerimisvahendi märgistusel on toodud kasutusjuhend, kus (kätel, pindadel vm) ja

¹ Täpsemat infot biotsiidide kohta saab Terviseameti kodulehelt:

<https://www.terviseamet.ee/et/kemikaaliohutus-tooteohutus/kemikaalikaitlejale/biotsiid>

kuidas seda on vaja kasutada ning milliste organismide (nt viirused, bakterid) tõrjeks soovitakse vahendit kasutada. Märgistus peab olema eestikeelne ning sellel ei tohi olla teavet, mis eksitaks kasutajat või suunaks teda vahendit kasutama mittesihotstarbeliselt. Pakendi puhul ei tohi kasutada kuju ega kujundust, mis võiks tõmmata endale laste tähelepanu või eksitada tarbijat. Nõuetekohaselt tuleb märgistada ka kõik desinfitseerimisvahendid ja -postid, milles olev desinfitseerimisvahend on tehtud üldsusele kättesaadavaks.

Korralduse punktiga 10 kehtestatakse liikumisvabaduse piirangud meelelahutusteenuse osutamise kohas, sh ööklubides, vesipiibukohvikutes ning täiskasvanute klubides, keegli, bowlingu ja piljardi mängukohtades ning laste mängutubades. Teenuse osutaja peab tagama inimeste hajutamise, desinfitseerimisvahendite olemasolu ja desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt ning teenuse osutamise koha kuni 50% täituvuse. 50% täituvuse nõuet käsitletakse tuleohutuse seaduse mõistes avalikele üritustele kehtestatud tuleohutusnõuete kohaselt. Sellisteks kriteeriumideks on evakuatsiooniteede ja –pääsude arv ehitises või selle osas ning maksimaalne inimeste arv. Täituvust arvutatakse sellest arvust 50 % arvestusega. Punktis nimetatud nõuded peavad olema täidetud ka meelelahutusteenuse osutamise ajal, sõltumata sellest, kus meelelahutusteenust pakutakse. Näiteks ei kohaldu restoranile tavaolukorras 50% täituvuse piirang (korralduse punkt 6, mis reguleerib toitlustustevõttele kehtestatavaid nõudeid), kuid kui restoranis korraldatakse kontsert, siis kohaldatakse restoranile lisaks muudele toitlustustevõttele ettenähtud nõuetele ka 50% täituvuse piirangut

Korralduse punktiga 11 tehakse erand siseruumides kuni 50% täituvuse piirangust, kui tegemist on avalike koosolekute, ürituste, konverentside, teatrietenduste, kontsertide ja kinoseanssidega. Nendele ei kohaldata 50% täituvuse piirangut tingimusel, kui isikutele on ettenähtud alal statsionaarne istekoht, sh eraldi asetsev istekoht pingil ning tagatakse isikute hajutamine ja istekohad on isikustatud. Isikute all ei mõelda üritusega seotud töötajaid, esinejaid jne, vaid publikut või osalejaid. Korralduse muudatuse järgi tuleb lähtuda Terviseameti juhendist, kuidas on korraldatud liikumine kohtades, kuhu võivad inimesed koguneda, näiteks garderoobides, kohvikutes, et vältida paljude inimeste kokkupuudet järjekordades jne. Piletimüük tuleb võimalikult suurel määral viia internetipõhisele eelmüügile ning tagada maksimaalselt võimalust tuvastada tegevuses osalevad isikud ning nende istekoht tegevuse toimumise ajal. Nimetatud meetmed on vajalikud olukordadeks, kui tegevuses on osalenud COVID-19 positiivne isik ning on vajadus selgitada välja tema lähikontaktid. Statsionaarsete istekohtadena käsitletakse püsivalt ruumi ettenähtud istekohti, mis on nummerdatud või muul viisil märgistatud ja alaliselt publikule määratud. Sealjuures peetakse silmas ka istekohti, mis on põhiplaani või muu sarnase püsiva lahendusega ruumi määratud, kuid mida vahetatakse istekohtadeta põrandaala vastu samas toimumiskohas muude ürituste läbiviimiseks. Läbivalt jäävad kehtima hajutatuse nõue, desinfitseerimisvahendite olemasolu nõue ja see, et peab olema tagatud desinfitseerimine Terviseameti juhiste kohaselt.

Korralduse punktiga 12 kehtestatakse jätkuvalt liikumisvabaduse piirang huvireisi raames laevale minemiseks marsruudil Tallinn-Stockholm-Tallinn. Samasisuline piirang oli kehtestatud ka korralduses nr 172. Liikumisevabaduse piirang huvireisi raames laevale minemiseks marsruudil Tallinn–Stockholm–Tallinn on vajalik, kuna koroonaviiruse leviku oht Rootsis on endiselt suur (18.08.2020 seisuga 39,4 nakatunut 100 000 elaniku kohta). Piirangu eesmärk on ära hoida viiruse leviku ohu uut suurenemist Eestis. Huvireisi puhul ei ole tegemist eluks vajaliku esmavajaduse rahuldamisega ning sellest tulenevalt on piirang proportsionaalne.

Korralduse punktidega 13 ja 15 nähakse jätkuvalt ette avalike koosolekute ja avalike ürituste läbiviimise nõuded. Kuna endiselt on vaja hoida ära uusi nakkuskohtadeid ja viiruse levikut, tuleb selleks jätkuvalt hoida distantsi ja vältida suurte inimhulkade koos ühes kohas viibimist. Sellistel üritustel tuleb tagada osalejate hajutus, siseruumides kuni 50% täituvus ja kuni 1500 inimest ja välitingimustes kuni 2000 inimest. Lisandub desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste järgi ja jätkuvalt on vaja tagada desinfitseerimisvahendite olemasolu.

Korralduse punktiga 14 kehtestatakse nõuded avalikuks kasutamiseks mõeldud saunades, spaades, basseinides, veekeskustes ja ujulates muudatusi tegemata. Teenuse osutaja peab tagama inimeste hajutamise, teenuse osutamise koha 50% täituvuse. Lisandub desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste järgi ja jätkuvalt on vaja tagada desinfitseerimisvahendite olemasolu.

Korralduse punktiga 16 kehtestatakse nõuded avalike jumalateenistuste ja teiste avalike usuliste talituste korraldamisele. Korraldusega nähakse ette nõuded inimeste hajutamisele. Lisandub desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste järgi ja jätkuvalt on vaja tagada desinfitseerimisvahendite olemasolu.

Korralduse punktidega 17-19 nähakse jätkuvalt ette liikumisvabaduse piirangud sportimisele, treeningule ja spordi- ja liikumisürituste läbiviimisele ning spordivõistlustele. Korraldusega kehtestatakse eraldi nõuded sportimisele, treenimisele ning spordi- ja liikumisürituste läbiviimisele. Välitingimustes on lubatud sportimine, treenimine ning spordi- ja liikumisürituste läbiviimine ainult siis, kui on tagatud inimeste hajutamine ning tegevuse korraldaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu ja uue nõudena desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt. Nimetatud nõuded ei kehti kõikide spordialade võistkondade kohta, kui järgitakse spordiala rahvusvahelisest võistlusmäärustikust tulenevaid nõudeid, ning Eesti täiskasvanute koondise kandidaatide treeningul ja meistriliiga treeningul.

Sisetingimustes on lubatud sportimine ja treenimine ning spordi- ja liikumisürituste läbiviimine ainult siis, kui korraldaja tagab inimeste hajutamise, kuni 50% täituvuse, välja arvatud kõikide spordialade võistkondade puhul, kui järgitakse spordiala rahvusvahelisest võistlusmäärustikust tulenevaid nõudeid, ning Eesti täiskasvanute koondise kandidaatide treeningul ja meistriliiga treeningul, ning desinfitseerimisvahendite olemasolu. Uue nõudena lisandub sarnaselt sportimisele välitingimustes desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste kohaselt.

Spordivõistlused on lubatud, kui ürituse korraldaja tagab inimeste hajutamise, siseruumides kuni 50% täituvuse ja osalejate arvu kuni 1500 inimest, õues osalejate arvu kuni 2000 inimest. Välitingimustes maksimaalne inimeste arv 2000 hõlmab nii osalejaid (esinejaid, võistlejaid) kui ka pealtvaatajaid kokku ühes toimumiskohas. Nimetatud tingimused on sätestatud eesmärgiga, et korraga ei koguneks ühte kohta rohkem kui 2000 inimest, mis tähendab, et ühel üritusel võivad olla erinevates kohtades mitu 2000-inimeselist rühma, kes ei tohi üksteisega kokku puutuda. Selleks, et piirata viiruse levikut, on tähtis tagada erinevate isikute ning rühmade kokkupuute vältimine ürituse toimumise kohtades, selle toimumise ajal, enne ning pärast. Lisaks tuleb korraldajal jätkuvalt tagada desinfitseerimisvahendite olemasolu ja uue nõudena sätestatakse desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste kohaselt.

Korralduse punkt 20 näeb jätkuvalt ette tingimused muuseumide ja näituseasutuste külastamisele. Siseruumides tuleb teiste isikutega hoida distantsi. Samuti peab teenuse osutaja tagama desinfitseerimisvahendite olemasolu. Teenuse osutaja peab tagama külastajatele avatud ruumides sagedasti puudutatavate pindade märgpuhastuse iga 2-4 tunni järel vastavalt

Terviseameti soovitudele. Samuti on soovitude kohaselt märgkoristus vajalik pinnal olevast mustusest lahti saamiseks. Asutus võib ise otsustada vastavalt võimalustele, kas kasutab pindade puhastamiseks vett ja puhastusvahendeid või lisaks ka desinfitseerimisvahendeid (mis on samuti märgpuhastus). Koroonaviiruste keskkonnastabiilsust hindavate uuringute kohaselt võib viirus säilida erinevatel pindadel kuni 3 päeva. Interaktiivsed eksponaadid peavad olema suletud. Alternatiivina võivad olla interaktiivsed eksponaadid kasutatavad, kui teenuse osutaja tagab nende märgpuhastuse pärast iga kasutuskorda või teeb külastajatele kättesaadavaks ühekordsed kindad. Kinnaste kasutamisel peab olema tagatud nende ohutu käitlemine pärast kasutamist. Korraldaja asendab võimalusel füüsilisel kandjal olevad tasuta infomaterjalid (reklaambukletid, ohutusjuhised vms) digitaalsetega. Ühiselt kasutatavate töövahenditega loovtöid ja töötubasid on lubatud korraldada üksnes tingimusel, et tagatud on pärast igat kasutajat nende desinfitseerimine.

Korralduse punktiga 21 sätestatakse, et korralduses kehtestatud nõuete üle teeb järelevalvet Terviseamet. Järelevalvekohustus tuleneb nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadusest. Kuna tegu on väga mahuka järelevalvekohustusega, siis saab Terviseamet vastavalt halduskoostöö seadusele paluda ametiabi Politsei- ja Piirivalveametilt. Samuti saab Politsei- ja Piirivalveamet reageerida korrariikkumistele, kui Terviseamet ei saa või ei saa õigel ajal tõrjuda olulist või kõrgendatud vahetut ohtu või kõrvaldada korrariikkumist. Politsei- ja Piirivalveamet saab sellisel juhul kohaldada edasilükkamatuid meetmeid korra-kaitseseaduse alusel. Politsei peab sellest viivitamata Terviseametit teavitama. Politsei kohaldab edasilükkamatuid meetmeid vahetu ohu tõrjumiseks või korrariikkumise kõrvaldamiseks, kui see ei takista ülemäära politsei enda ülesannete täitmist. Kuna korraldusega kehtestatavate meetmete üle järelevalvekohustus on ulatuslik, peavad kõik asjassepuutuvad asutused tegema tihedat koostööd.

Korralduse punktiga 22 nähakse ette, et korraldusega kehtestatud piirangud ja meetmed kehtivad korralduses nimetatud tähtajani, selle korralduse muutmiseni või kehtetuks tunnistamiseni. Meetmete ja piirangute vajalikkust hinnatakse iga kahe nädala tagant. Selleks vaadatakse kehtivat olukorda ja kehtestatud meetmete otstarbekust ja eesmärgipärasust ning otsustatakse, kas on vaja korraldust muuta. Praegu on korraldusega kehtestatavad piirangud vajalikud, sest Eestis tuvastatakse üha uusi nakatunuid ja nakkuskoldeid ning piirangute üheaegne ja täielik lõpetamine toob ekspertide hinnangul kaasa nakatumise kasvu. Kui epidemioloogiline olukord muutub, tuleb üle vaadata ka kehtestatud piirangud.

Korralduse punktidega 23 ja 24 nähakse ette korralduse jõustumine ja kehtiva korralduse kehtetuks tunnistamine. Korraldus jõustub 19. augustil 2020. a. ja samast ajast tunnistatakse kehtetuks senine korraldus nr 172. Korralduse punkt 2 ja punkti 3 alapunkt 3 jõustub 1. septembril 2020. a, et teha vajalikud ümberkorraldused ja olla valmis suurema hulga inimeste testimiseks.

Korralduse punktiga 25 nähakse ette, et korraldus avaldatakse Vabariigi Valitsuse veebilehel ja Riigi Teatajas.

Viiruse leviku tõkestamise meetme nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatakse korra-kaitseseaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha maksimaalne suurus on korra-kaitseseaduse § 23 lõike 4 kohaselt 9600 eurot. Sunniraha, mille eesmärk on kohustada korralduses kehtestatud nõudeid, meetmeid ja piiranguid järgima ning ära hoida viiruse levikut, võib määrata korduvalt.

Korraldust saab vaidlustada, esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras vaide Vabariigi Valitsusele 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada, esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.